

NOVI ZAGON ZA DELAVSKE LASTNIKE

Tokrat menda zares – zakon o finančni participaciji zaposlenih

SILVA ČEH

Ob nastajanju novega socialnega sporazuma se je spet vrnilo vprašanje ureditve udeležbe zaposlenih pri dobičku podjetij. Pravzaprav naj bi bilo v socialni sporazum vtkano, da bo še letos pripravljen zakon o tej delovski finančnolastniški participaciji in da ga mora pripraviti vlada. To se bo morda, tudi z rastočo evropsko naklonjenostjo tej vrsti lastništva, celo zgodilo. Priprava tega zakona je tudi v tako imenovanem normativnem načrtu vlade za leto 2007. Po več kot desetih letih, odkar se čaka na ureditev tega vprašanja, in v mesnih neuspešnih poskusih, je to spet ena resnejših možnosti, da se bo v Sloveniji o ureditvi te problematike ne samo govorilo, ampak morebiti končno tudi uredilo.

Nazadnje je zakon o finančni participaciji zaposlenih in lastništvu zaposlenih propadel, potem ko ga je pripravila poslanska skupina SD leta 2005, sicer ideja, kako urediti to lastništvo, izvira že iz časov našega lastninjenja v prejšnjem desetletju. Lastništvo zaposlenih je že leta zelo zasidrano v čistih kapitalističnih sistemih, kakor jih imajo Velika Britanija, ZDA, Francija, Irska in druge države. Navsezadnje je treba spomniti, da je ureditev udeležbe zaposlenih pri dobičku ena od zavez tudi sedanje vladne koalicije.

V vladnem načrtu za leto 2007

Kakor je videti, na ministrstvu za gospodarstvo vendarle nastaja predlog zakona, potem ko si je pripravilo tega zakona v zadnjih letih pri nas neuspešno podajalo več ministrstev: od finančnega do ministrstva za delo in ministrstva za gospodarstvo. Gospodarski minister Andrej Vizjak na to temo še ne daje konkretnih odgovorov, a so z ministrstva vendarle sporočili: »Predlog zakona o finančni participaciji delavcev je uvrščen v normativni načrt vlade za leto 2007. Ministrstvo za gospodarstvo intenzivno pripravlja predlog zakona, o katerem bodo v skladu s poslovnikom vlade ustrezno seznanjeni vsi zainteresirani subjekti in javnost, in sicer v skladu z normativnim planom vlade.« Tudi na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve so bili kratki, saj so odgovorili samo, da so pri zakonu sodelovali z zornega kota delovnopravne zakonodaje. Kaj konkretno to pomeni, niso

pojasnili. Na ministrstvu za finance so nam lahko povedali, da je minister ravno v petek odpotoval na dopust, zato ne moremo dobiti njegovih odgovorov.

A bi bilo med drugim zanimivo slišati prav odgovor ministra Andreja Bajuka. Zakaj? Že zato, ker so finančni ministri na srečanju Ecofin februarja v Bruslju menda živahno razpravljali tudi o finančni participaciji in lastništvu zaposlenih nasploh. Kakor je takrat poročal Financial Times, se je za to, da bi morala evropska podjetja dati delavcem večji delež dobička, zagrizeno zavzel nemški finančni minister Peer Steinbrück, Joaquín Almunia, evropski komisar za gospodarske in denarne zadeve, je menil, da delavci niso bili dovolj nagrajeni ob rastoči produktivnosti in da, če poenostavimo, to ni prav. Zagret je bil Thierry Breton, takratni francoski finančni minister, ki je govoril o potrebni redistribuciji bogastva, ki se kreira v podjetjih, luksemburški premier Jean-Claude Juncker pa ugotavljal, da se velika debata o delitvi sadov podjetij začneja

pravzaprav v času dolgo pričakovanega okrevanja evropske ekonomije.

Nekakšen skupni imenovalec teh razprav naj bi bil poziv, naj si podjetja prizadevajo, da bi se več dobička razdelilo med zaposlene. Seveda so v ozadju takšnih apelov tudi politične odločitve, ki jih je mogoče razumeti tudi kot prizadevanje za večjo naklonjenost delavskim interesom, ali pa se bližajo volitve, kakor so se, denimo, takrat v Franciji. Vsekakor so bili zanimivi komentarij, da so ministri delovali na omenjenem srečanju kakor na nekakšnem sindikalnem sestanku.

Porazdelitev dobičkov ima ekonomske argumente

Kljub temu so menda ministri na tem srečanju ugotavljali, da so močni ekonomski argumenti za bolj enakopravno porazdelitev dobičkov. Zanimivo bi torej bilo slišati, kako je omenjeno razpravo EU finančnih ministrov spremljal naš finančni minister Andrej Bajuk, a smo ga očitno za las zamudili, ko je odšel na dopust. Kakor koli: pri

Evropski federaciji lastništva zaposlenih (Efes) so omenjeno srečanje EU finančnih ministrov oziroma razpravo označili kot poziv Ecofina za več delavskega lastništva v Evropski uniji.

Efes je krovna evropska organizacija različnih združenj, ki so povezana z lastništvom zaposlenih ali finančno participacijo delavcev. Konec maja je novim članicam EU, torej tudi Sloveniji, razposlala poziv, naj njihove vlade sprejmejo zakonodajo, ki bo prijazna do tovrstnega lastništva in bo sploh omogočala različne delniške načrte za zaposlene. Pri tem pozivu Efes ugotavlja, da imajo v bistvu slabo mnenje o lastništvu zaposlenih in zato tudi nimajo ustrezne zakonodaje, ki bi urejala to področje. Seveda vse to samo dodatno ogroža delovanje tega lastništva, ne zgolj v teh državah, ampak nasplošno. Slovenija je ena od tistih držav, ki so na poziv Efesa že odgovorile.

Kakor navaja Efes, je nedavna študija evropske komisije pokazala, da 89 odstotkov od 2000 največjih evropskih skupin, v katerih je 29 milijonov

MARC MATHIEU, GENERALNI SEKRETAR EFES

Slovenija je že odgovorila

»Pozive smo razposlali novim članicam in ravnokar pridobili tudi odgovor Poljske. Doslej so nam odgovorile štiri države od desetih: Slovenija, Češka, Latvija in Poljska, v kratkem pričakujemo še bolj podroben odgovor tudi s Cipra in morda še iz drugih držav. Zdaj bomo pripravili predloge za vlade, ki so nam pozitivno odgovorile, da bi jih obiskali in jim predstavili problematiko lastništva zaposlenih. Predvidevamo, da nas

bodo pri tem spremljale tudi nekatere velike družbe, kakor so na primer britanski Telekom, francoska Société Générale in podobni. Ne za to, da bi promovirali idejo lastništva zaposlenih, ampak da bi zlasti opozorili na težave, ki se pri tem pojavljajo. Ena od njih je že ta, da v nekaterih evropskih državah še vedno ni predpisov in zakonov, ki urejajo to lastništvo. Glavni poudarek bi torej lahko bil, kako se izogniti diskriminaciji ljudi v tistih državah, kjer tega lastništva zakonodaja ne ureja. V enih državah je zaposlenim mogoče ponuditi delnice podjetij, ki so v dobri kondiciji, v drugih to ni mogoče.«

zaposlenih, ima tudi lastništvo zaposlenih. Ta velika skupina potrjuje, da je ta vrsta lastništva eden od najboljših načinov, kako razvrstiti delavske in delničarske interese, kako motivirati ljudi, kako izboljšati podjetniške rezultate in dati ljudem možnost, da so udeleženi pri dobrih rezultatih podjetja. Študija je med drugim pokazala, da je ena od velikih težav pomanjkanje ustreznih zakonodaj v številnih državah, to seveda lahko pomeni diskriminacijo med zaposlenimi ali državljani v različnih državah in zavira njihov razvoj. Seveda je to tudi nekakšen poziv za resno razpravo o učinkovitejši zakonodaji in predpisih, hkrati hrabrenje vlad, da bi sprejele predpise, ki bi zaposlenim omogočale sodelovanje pri delniških programih, razširjenih po Evropi in ZDA. Običajno so to letni načrti nakupov delnic, ki jih spremljajo okrog 20-odstotni popusti, za povrh neobdavčeni in prosti prispevkov za socialno varnost in pomenijo okrog deset odstotkov letne plače ali okrog 5000 evrov na leto na zaposlenega delničarja.

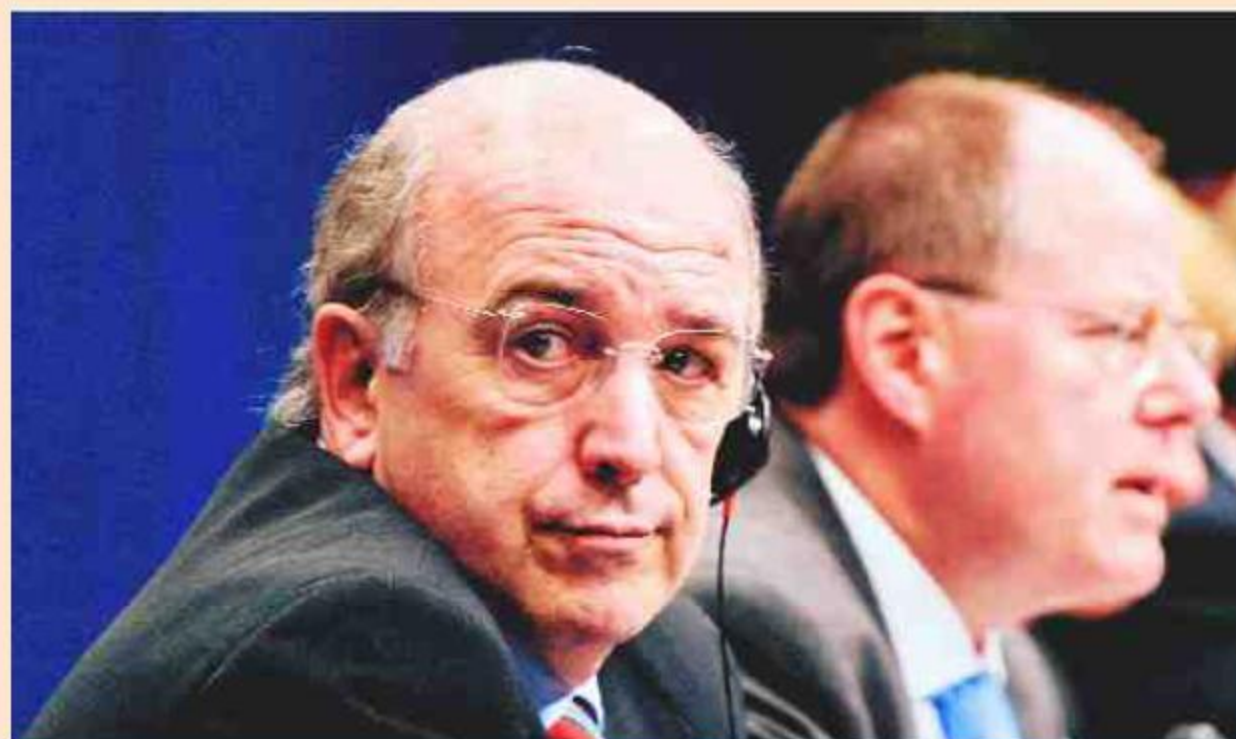
Delavski delničarji tudi v Rusiji, ne samo v EU

Pred nedavnim se je uspešno končala velika konferenca o lastništvu zaposlenih v Rusiji, v Rostofu na Donavi in eden od sklepov te konference je, je povedal Marc Mathieu, da bi naj Rusija dobila novo združenje delavskih delničarjev. Zlasti so po teh oblikah lastništva znane ZDA, kjer je v zadnjem času odmevalo tovrstno lastniško spreminjanje pri velikem časopisu Tribune, pri katerem

naj bi bilo med drugim v program ESOP vključenih 21.000 zaposlenih.

Nova francoska zakonodaja, ki je bila uveljavljena decembra, je na primer omogočila francoskemu Telekomu, da je lansiral novi delničarskolastniški načrt, po katerem bi 104.000 zaposlenim brezplačno razdelili delnice. Delavsko delničarstvo je, tako je videti, vse bolj blizu tudi avstrijski vladi, velika koalicija nemške vlade z Angelo Merkel na čelu želi nadomestiti zamujeno glede lastništva zaposlenih: politični stranki velike koalicije sta pripravili programe in socialisti se menda bolj zavzemajo za posredno lastništvo zaposlenih po velikem »nemškem skladu«, krščanski demokrati se menda bolj nagibajo k neposrednemu delavskemu lastništvu.

Dušan Semolič, predsednik Zveze svobodnih sindikatov je na spletni strani ZSSS opozoril, da dobički podjetij rastejo po zaslugi delavcev, a so pri njih udeleženi samo lastniki in menedžerji. Za to dvočlčnost je po njegovem kriva država, saj so stranke pred volitvami obljubljale zakon o udeležbi zaposlenih pri dobičku, potem pa njegov sprejem onemogočile. A morda se bo v skladu s poslovnikom vlade in njenim normativnim načrtom po kakšnih desetih letih nastajanja zgodil resnični preobrat in bomo tak zakon ali predpis dobili tudi pri nas. Tako pritrjujejo na ministrstvu za gospodarstvo, tak, kratek, a vendarle zavezujoč odgovor je v Bruslju na Efes poslala tudi ministrica za delo, družino in socialne zadeve Marjeta Cotman.

ZA PARTICIPACIJO – Tudi Joaquín Almunia, evropski komisar za gospodarske in denarne zadeve (v ospredju), in nemški finančni minister Peer Steinbrück (za njim) sta na zasedanju Ecofina menila, da delavci niso bili dovolj nagrajeni za rastočo produktivnost.

FT

PODATEK • v 1000 največjih evropskih družbah po tržni kapitalizaciji je delavsko lastništvo prisotno v 90 odstotkih družb • v 35,4 odstotka teh družb ima lastništvo zaposlenih pomemben delež (pomeni 1 odstotek in več v kapitalizaciji družbe) • v 64 družbah je ta delež visok 6 ali več odstotkov, v 177 družbah 3 ali več odstotkov in v 364 družbah 1 odstotek ali več • Vrednost premoženja v rokah zaposlenih v teh družbah je 142 milijard evrov • Na zaposlenega je delež lastništva v 1000 velikih evropskih družbah visok 5700 evrov (v 100 družbah z najvišjim deležem pa kar 12.500 evrov) •